

לאה קוק (פעילת ציבור)

לאה קוק (23 בנובמבר 1880, כ' בכסלו תרמ"א, קריצ'ב, פלך מוהילוב, רוסיה (רוסיה

הלבנה) – 22 בפברואר 1965, ט' באדר א' תשכ"ה, ישראל) הייתה עסקנית ציבור ואשת חינוך ישראלית, ראש הסתדרות נשי המזרחי ומייסדותיה, נציגה באספת הנבחרים השנייה, ממייסדות חברת גמילות חסדים של נשות תל אביב ומזכירת הכבוד שלה, מייסדת "הסתדרות נשים עממית". אשתו של איש העסקים ופעיל הציבור שאול חנא קוק (אחיו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק) ואחותו של הנדבן אלעזר משה סלוצקין.

ביוגרפיה

לאה סלוצקין נולדה ב-23 בנובמבר 1880 בעיר קריצ'ב (אנ') שבפלך מוהילוב של רוסיה (רוסיה הלבנה; כיום בבלארוס) בבית תורני.

אביה, רבי אריה ליב סלוצקין, היה תלמיד חכם, למד בישיבת נובהרדוק ומיזג את תורת המוסר של הישיבה עם חסידות חב"ד. את רוב זמנו העביר בלימוד תורה, בעסקנות ציבורית ובמתן צדקה. אמה, פרומה גישה לבית באייבסקי, ניהלה מסחר סיטוני של תעשייה זעירה ופרנסה את המשפחה. אחיה, אלעזר משה סלוצקין, היה לימים נדבן, מאנשי העלייה השנייה. אביה עודד את השכלתה הרחבה ולימד אותה תורה יחד עם אחיה. היא למדה בגימנסיה הרוסית ולמדה עברית, אנגלית וצרפתית.

בשנת 1898 עלתה לארץ ישראל עם הוריה. המשפחה התיישבה בעיר יפו והתכוננה לעלות על הקרקע במושבה חדרה. האב לימד תורה

ברבים, ייסד מכספו קופת גמילות חסדים ומוסדות צדקה ביפו ובירושלים, אמה הייתה ממייסדות עזרת נשים ומנהלותיה ובזמן מגפת

החולירע ביפו סייעה לנזקקים ולנגועים. לאחר גירוש היהודים מיפו במלחמת העולם הראשונה עברה המשפחה לרחובות. בשנת 1905

נישאה לשאול חנא קוק, פעיל ציבור, איש עסקים, תלמיד חכם וחוקר יהדות, חבר במרכז הארצי של המזרחי ועסקן בהפועל המזרחי. נולדו להם בת ושני בנים.

פעילות ציבורית

כיהנה כמזכירת-כבוד של "עזרת נשים" ביפו שנוסדה ביוזמת פרידה רבינוביץ, צינה דיזנגוף ופרלה שלוש. במלחמת העולם הראשונה

נמנתה עם מייסדות החוג התרבותי לנשי תל אביב במסגרתו הועברו שיעורי ערב לעברית. נשי החוג לימדו תנ"ך ונתנו הרצאות בתולדות

ישראל. מדי שבת כל חברה העבירה בביתה שיעור. אחרי מלחמת העולם הראשונה השתתפה בהקמת חברת גמילות חסדים של נשי תל

אביב והייתה מזכירת הכבוד הראשונה של החברה.

השתתפה בייסוד הסתדרות נשים עממית, שהקימה מטבח ובית לימוד מלאכה לבנות, וייצגה אותה באספת הנבחרים השנייה. יחד עם

פעילות ציבור נוספות, ביניהן שרה עזריהו, השתתפה בהקמת החברה "חלוקת לחם בסתר", שסיפקה מזון ומצרכים למשפחות של נצרכים

לומדי תורה ובייסוד שותפות "הירקן" לכיבוש מקום בשוקי תל אביב ליבול המשקים העבריים.

הקמת הסתדרות נשי המזרחי והנהגתה

בשנת 1929 נמנתה עם מקימות הסתדרות נשי המזרחי בתל אביב ועמדה בראשה. מטרת הארגון הייתה לפעול ולייסד בארץ ישראל חברה

ציונית עם דגש ערכי תורני, ולעסוק בגמילות חסדים ועזרה הדדית:

הקמת הסתדרות של נשי המזרחי ענתה על הצורך לגשר על הפער בו הייתה שרויה הפועלת הדתית בארץ, שהייתה למעשה בעלת נחיתות

כפולה: החברה הדתית דחתה אותה כי הייתה חריגה במעשיה, והחברה הכללית דחתה בשל אורח חייה התורני. בתחילה נסובה הפעילות

סביב שיפור מצבן של הפועלות הדתיות גם בצורה חומרית וגם בצורה רוחנית. בשנת 1940 נמנו עם שורותיה מאות חברות. בהמשך

הוקם מרכז ארצי שפעל בתחומים התנדבותיים שונים, בעיקר בפעילויות חסד, תמיכה בקליטת עולות חדשות, מרכזי חינוך והכשרה

מקצועית.

פעלה בתחום החינוך להנחלת ערכי תורה ועבודה הן לגברים והן לנשים. לתפיסתה, התרבות של היהודים ביישוב היהודי בארץ חייבת להתבסס על המסורת היהודית והתורנית, על בסיס הקשר הערכי בין תורת ישראל, ארץ ישראל ועם ישראל. היא הצביעה על חשיבות הדבר ועסקה במימושו בכל פעילויותיה הציבוריות. בעיניה, השבת מילאה מקום מרכזי בתרבות המתהווה בקרב היישוב העברי בארץ ישראל. בשנת 1935 נאמה באסיפת נשים למען השבת וקראה לציבור הנשים להתעורר ולשמור על הצביון המסורתי במולדת המתחדשת, תוך דגש על תפקידי הנשים בהתוויית המסגרת המשפחתית:

לטענתה, לנשים תפקיד חשוב ומרכזי בשמירת הצביון הדתי ביישוב היהודי בארץ. כשעמדה בראש הסתדרות נשי המזרחי נאמה באסיפת היסוד של סניף הצפון להסתדרות נשי מזרחי בתל אביב ודיברה על תפקידה של האישה הדתית בארץ. בנאומה פנתה אל האמהות וביקשה מהן להשריש בלב בנותיהן את הרגש הדתי לאומי ולעזור למורים ולמחנכים לפעול כדי לבלום את ההשפעה של הציבור החילוני בתל אביב. לדבריה, "עלינו גם להשתדל לשפר את אוירת הרחוב בעיר העברית שתהיה יותר דתית". בנאומה הדגישה את הצורך להרחיב את השפעת התורה על היישוב, בנימוק שאז היישוב ישפיע מרוחו על יהדות הגולה. באסיפה השנתית של הסתדרות נשי המזרחי ב-1939 העלתה את סוגיית החינוך הדתי לדור הצעיר בכלל ובפרט לבנות, שהיוו מבחינתה קהל יעד שווה. נפטרה בט' באדר א' תשכ"ה, 11 בפברואר 1965, נטמנה בבית הקברות טרומפלדור בתל אביב, לצד בעלה.

לקריאה נוספת

- שביט בן-אריה, **חברות הכנסת: נשים מובילות בישראל**, תל אביב: מדיה 10, 2011, עמ' 35.
- לילך רוזנברג-פרידמן, "שמרנות פורצת דרך: לדמותן של מנהיגות ציוניות-דתיות בתקופת היישוב", מרגלית שילה, גדעון כ"ץ (עורכים), **מגדר בישראל א'**, מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות, 2011, עמ' 438-409.
- פנחס ב' גראייבסקי, **בנות ציון וירושלים**, ירושלים: תרפ"ט, עמ' 222.

קישורים חיצוניים

- דוד תדהר (עורך), הערך "לאה קוק" **באנציקלופדיה לחלוצי הישוב ובוניו**, כרך א (1947), עמ' 99
- לילך רוזנברג-פרידמן, "נשי מזרחי", **נשים על המפה**, אתר האגודה הישראלית ללימודים פמיניסטיים ולחקר המגדר.

הערות שוליים

- ¹ דוד תדהר (עורך), הערך "לאה קוק" **באנציקלופדיה לחלוצי הישוב ובוניו**, כרך א (1947), עמ' 99.
- ² דוד תדהר (עורך), הערך "שאול חנא הכהן קוק" **באנציקלופדיה לחלוצי הישוב ובוניו**, כרך א (1947), עמ' 345.
- ³ לאה קוק (עם פטירתה), **מעריב**, 11 בפברואר 1965, עמ' 19.
- ⁴ לאה זליגר, במחנה הנשים המזרחיות, **המזרחי** 3, 4, י"ח בשבט תרפ"א, עמ' 6, בתוך: לילך רוזנברג-פרידמן, "נשי המזרחי", **נשים על המפה**, אתר האגודה הישראלית ללימודים פמיניסטיים וחקר המגדר, עמ' 5.
- ⁵ רוזנברג-פרידמן, "נשי המזרחי", **נשים על המפה**, עמ' 8-7.
- ⁶ רוזנברג-פרידמן, "נשי המזרחי", **נשים על המפה**, עמ' 12.
- ⁷ "סניף של הסתדרות נשים מזרחי בצפון", **הצופה**, 4 באפריל 1938.
- ⁸ "אסיפת הנשים למען השבת", **דואר היום**, 3 במרץ 1935.
- ⁹ "סניף של הסתדרות נשים מזרחי בצפון", **הצופה**, 4 באפריל 1938.
- ¹⁰ הקונצרט השנתי לטובת המסעדה שליד "ישיבת מרכז הרב", **הצופה**, 16 בנובמבר 1938.

